

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Albert Winsemius: De Nederlander achter de BV Singapore
Stoelinga, F.

Citation

Stoelinga, F. (2020, November 19). *Albert Winsemius: De Nederlander achter de BV Singapore*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/138392>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/138392>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/138392> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Stoelinga, F.

Title: Albert Winsemius: De Nederlander achter de BV Singapore

Issue Date: 2020-11-19

Deel IV Winsemius en Singapore sluiten een pact

De voorgaande drie Delen hebben dit onderzoek veel ingrediënten opgeleverd om de achtergronden van Winsemius en Singapore nu met elkaar te laten versmelten. Winsemius heeft in zijn eerste vijftig levensjaren als het ware een handboek, een masterplan, kunnen schrijven hoe landen, hoe Singapore, aan te zetten tot actieve en versnelde stimulering van industrialisatie en op welke manier de overheid zich moet inzetten om hun land tot een welvaartstaat om te bouwen. Desondanks dreigen tientallen gevaren bij de vele stappen die gezet worden tijdens Winsemius' komende tocht naar Singapore's welvaart.

Problemen duiken op, zoals de bijna-overvleugeling door de communisten en een handelsembargo opgelegd door één van Singapore's grootste afnemers en leveranciers, de zogenaamde *Konfrontasi*-politiek van Indonesië. Er gebeuren rampen, zoals het mislukte samengaan met Maleisië en Singapore's verlies van de Britse militaire basis in 1971, waardoor Winsemius jaarlijks nog eens duizenden extra banen moet zien te vinden. Daarnaast krijgen Winsemius en Singapore in 1973 en 1979 hun handen vol aan oliecrises en de verschrompeling van de US dollar, met recessies links en rechts.

Winsemius weet dat economische uitzichtloosheid en schokkende situaties een grote rol spelen bij het vormgeven van staat en persoon. Maar hij weet ook uit ervaring dat als het echt moeilijk wordt er dikwijls nieuwe en positieve krachten loskomen. Hij is zich bewust van zijn eigen aanpak; niet alleen de kaarten schudden en de oplossingen voorleggen maar ook het complete traject van begin tot einde vervolgen en de uitvoering consciëntieus controleren en eventueel bijsturen.

Wordt hij daardoor niet een soort excuus, een *stranger-king*, een kapstok, de buitenstaander die Singapore's politiek nodig heeft om objectief te lijken of te worden? Winsemius, die bijvoorbeeld in 1965 op stel en sprong naar Singapore teruggeroepen wordt om 'de boel' op orde te brengen, als volgens Lee Kuan Yew en vele anderen politici het eiland bijna 'ophoudt te bestaan'? Singapore dat, zoals Lee Kuan Yew het in 2000 omschrijft, op dat moment zijn toekomst tegemoet ziet met "*great trepidation*", in een mix van onzekerheid.⁵⁷⁹ Is Winsemius de geadopteerde koning, een buitenstaander, een voor Singapore onpartijdige heerser zonder formele positie, zo wezenlijk anders dan de rest van Lee Kuan Yew's onderdanen?⁵⁸⁰ Is Winsemius een soort voortzetting van de achterhaalde *colonial rule*, het

---

⁵⁷⁹ Lee Kuan Yew, *From Third World to First*, 25.

⁵⁸⁰ David Henley en Ian Caldwell, 'Kings and Covenants: Stranger-kings and Social Contract in Sulawesi, Indonesia and the Malay World', Vol. 36, No. 105 July 2008, 269-291, aldaar 279, 282.

excuus voor de nieuwe PAP-leiding, die volgens de democratische weg het recht en de autoriteit hebben verkregen om buitenlanders te consulteren en naar binnen te halen?⁵⁸¹

Of is Winsemius eigenlijk meer de hardwerkende neocalvinist annex kapitalist, die werkt voor geld, voor winst? Wat zijn zijn drijfveren voor dit project Singapore? Macht, ego, wegduiken voor vervolging? Een behoefte om goed te maken, een *Wiedergutmachung*, uit schuldgevoel en compensatiedrang na zoveel jaren van groot financieel gewin? Of zet de rode draad van de vorige drie delen, de avonturier op gevaarlijk terrein, het buiten de norm willen vallen, zich ook in Singapore voort? Winsemius zelf blijft bij de bemerking dat hij de periode Singapore als één van de drie meest prettige momenten in zijn leven beschouwt.⁵⁸²

Voorafgaande aan dit Deel IV zijn twee aspecten vermeldenswaardig. Ten eerste: voor velen, zo ook voor geschiedschrijver Edwin Lee Siew Cheng, is de keuze voor een buitenstaander als belangrijkste adviseur van Singapore verbazingwekkend: “*Anyone familiar with the history of the region will find it ironically that the champion of Singapore’s survival some one-hundred-and-fifty years after Raffles should have come in the guise of a Dutchman*”.⁵⁸³ Daarnaast klinkt rondom de snelle ontwikkeling van Singapore vrij regelmatig de kreet van de ‘vooruitziende blik’ van Singapore’s regering of de ongekende ‘voorspelbaarheid’ die de EDB heeft kunnen inzetten. Schein, hoogleraar aan de *MIT Sloan School of Management*, is bijvoorbeeld verbaasd over Singapore’s planmatigheid en hij noemt anderzijds de politieke stabiliteit van dat moment de grote steunpilaar: “*the striking thing is that it was all part of a master plan of economic development that hinged on political stability*”.⁵⁸⁴

Als echter de *Dutchman* Winsemius aan Schein’s *part of a master plan* gekoppeld wordt, vallen terugkerende bewoordingen in de geschiedenis van Singapore als ‘planmatigheid’ en ‘voorzienigheid’, ‘vooruitziende blik’ en ‘voorspelbaarheid’, ‘pragmatisme’ op hun plaats. Het is de combinatie van Winsemius, zijn masterplan en de ontvankelijkheid van Singapore die dit woordgebruik tot stand heeft gebracht.

Ter ondersteuning van deze stelling worden in Hoofdstuk 9 van dit Deel opmerkelijke vergelijkingen gemaakt. De daar gegeven grote verscheidenheid aan invalshoeken geven dit onderzoek een aanvullende en een op momenten volledig andere lading dan *sec* een economisch-historische. In de eerste paragraaf ligt de focus bij de vergelijking van een Chinees systeem annex cultuur en het protestante geloof dat Winsemius’ jeugd bepaald heeft. Hebben

---

⁵⁸¹ Ian Caldwell en David Henley, ‘Introduction; the Stranger who would be king: Magic, logic, polemic’, *Indonesia and the Malay World*, Vol. 36, No. 105 July 2008, 163-175, aldaar 166, 169.

⁵⁸² *National Archives of Singapore, Oral History Centre*, Dr. Albert Winsemius, band 18.

⁵⁸³ Edwin Lee, *Singapore: The Unexpected Nation* (Singapore 2008) 269

⁵⁸⁴ Schein, *Strategic Pragmatism*, 43.

deze twee ideologische structuren elkaar kunnen ondersteunen in de jaren van Singapore's welvaartsontwikkeling? Kan een zekere mate van congruentie gesuggereerd worden als toegevoegde waarde in de ontplooiing van 'model Singapore'? Daarna volgt een paragraaf over de karakters van Lee Kuan Yew en Winsemius, beladen met indringende eigenschappen, die niet direct tot een hechte onderlinge vriendschap leidt maar zeker tot een sterke waardering voor elkaar. Om doelen te bereiken hebben zij elkaar nodig en dat heeft de wederzijdse acceptatiegraad beïnvloed als een '*means to an end*'; Lee Kuan Yew en Albert Winsemius, beiden *men of action*.

De reeks vergelijkingen eindigt met een paragraaf over treffende overeenkomsten tussen Nederlandse in casu mondiale situaties en de ontwikkeling van de stadstaat Singapore. Het referentiekader dat ontstaat, leidt tot het uitgangspunt dat Singapore's economische revolutie in veel opzichten gebouwd is op herkenbare structuren uit Winsemius' Nederlandse en internationale verleden. Vanaf het moment dat Winsemius in Singapore ten tonele verschijnt, kan hij zich ogenblikkelijk een sterk dirigistische rol aanmeten, puttend uit zijn ervaringen opgedaan aan de Nederlandse ministeries, uit de tijd van het Marshallplan, tijdens de Koude Oorlog en voortspruitend uit zijn wapenperiode binnen het Zwitserse Hispano-Suiza.

Het pact tussen Singapore en Winsemius wordt gesloten. De daaruit ontstane ontwikkelingen die Singapore's loop van de geschiedenis gaan bepalen, kunnen met de komende paragrafen nu nog beter beoordeeld worden.